

Odpovědnost státu za škodu, zadostiučinění

Při posuzování délky řízení a formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění pro poškozeného je možno přihlídnout k tomu, že poškozený podal zjevně bezdůvodnou žalobu. Tak je tomu např. pokud žalobce uplatnil nárok, o němž již v době podání žaloby věděl, že je promlčený. Uvedený závěr se ale uplatní se jen ojediněle, neboť soudní řízení, ve kterých si museli být účastníci (a zejména žalovaný) od počátku jisti, jak bude rozhodnuto, nejsou a nemohou být pravidlem.

Mezi řízení, která mají pro účastníka obvykle vyšší význam spadají i řízení na ochranu osobnosti. Pokud ale poškozený v řízení o ochraně osobnosti vystupoval jako žalovaný, nelze bez dalšího předpokládat, že pro něj řízení mělo zvýšený význam, neboť v řízení nešlo o zásah do jeho práv. Při posuzování práva na přiměřené zadostiučinění se tedy zvýšený význam pro účastníka presumuje pouze v případě, že poškozený nepřiměřeně dlouhou délkou řízení vystupoval v řízení o ochraně osobnosti jako žalobce, nikoliv v případě, kdy vystupoval v procesním postavení žalovaného.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3725/2014, ze dne 27.9.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce P. C., zastoupeného Mgr. J.J., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zaplacení částky 126 250 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 247/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2013, č. j. 13 Co 200/2013-491, tak, že v části napadající měnící část výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2013, č. j. 13 Co 200/2013-491, se dovolání odmítá. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2013, č. j. 13 Co 200/2013-491, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20. 11. 2012, č. j. 19 C 247/2008-390, se v rozsahu zamítnutí žaloby co do částky 88 875 Kč a v nákladových výrocích ruší a věc se v uvedeném rozsahu vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se v řízení domáhá zaplacení částky 126 250 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“. Újma mu měla vzniknout v důsledku nepřiměřené délky řízení vedeného u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 24 C 15/2000.
2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 20. 11. 2012, č. j. 19 C 247/2008-390, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
3. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 37 875 Kč, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, pokud jde o částku 88 875 Kč (výrok I), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II).
4. Soud prvního stupně vyšel z následujícího závěru o skutkovém stavu věci. Dne 21. 3. 2000 byla podána žaloba na ochranu osobnosti, nynější žalobce byl v řízení vedeném u Krajského soudu v Brně

pod sp. zn. 24 C 15/2000 v postavení žalovaného. Předmětem posuzovaného řízení byly informace uveřejněné v Necenzurovaných novinách o tehdejší žalobci panu Č. F., které dávaly pana F. do souvislosti s bývalou státní bezpečností. Usnesením ze dne 1. 6. 2001 bylo řízení přerušeno do doby pravomocného skončení řízení vedeného u téhož soudu pod sp. zn. 24 C 19/2000. Účastníkem vedlejšího řízení byl pan J. P., od kterého měl nynější žalobce podle svých tvrzení získat předmětné informace o panu Č. F.. Soud činil pravidelné dotazy na stav vedlejšího řízení. Změnou rozvrhu práce byl spis přidělen novému soudci, výzvou ze dne 22. 10. 2007 soud účastníky vyzval, aby se vyjádřili k přikázání věci Městskému soudu v Praze z důvodu vhodnosti a dále je vyzval, aby se vyjádřili, zda navrhují pokračovat v přerušovém řízení. Dne 12. 11. 2007 došlo soudu vyjádření tehdejšího žalovaného, ve kterém namítal podjatost soudců Krajského soudu v Brně, podjatost soudců Městského soudu v Brně, vyjádřil nesouhlas s delegací vhodnou a nesouhlas s pokračováním pravomocně přerušovaného řízení a namítl, že mu byl odejmut zákonný soudce. Tehdejší žalovaný byl vyzván k doplnění námitky podjatosti, což učinil a spis byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci, který rozhodl o nevyložení soudce. Spis byl následně zapůjčen Ministerstvu spravedlnosti. Dne 1. 4. 2008 došla soudu námitka podjatosti soudců Městského soudu v Praze ze strany tehdejšího žalovaného. Soudu bylo poté zasláno usnesení, kterým bylo zastaveno vedlejší řízení sp. zn. 24 C 19/2000, a usnesení Vrchního soudu v Olomouci, kterým bylo zastavení vedlejšího řízení potvrzeno. Nejvyšší soud dne 9. 9. 2008 rozhodl o delegaci vhodné tak, že věc se Městskému soudu v Praze nepřikazuje. Usnesením ze dne 19. 1. 2009 byl tehdejší žalobce vyzván k odstranění vad petitu žaloby. Podáním ze dne 8. 2. 2009 vzal tehdejší žalobce žalobu v celém rozsahu zpět, usnesením ze dne 18. 2. 2009 bylo řízení zastaveno, tehdejší žalovaný podal neúspěšné odvolání, výrok o zastavení řízení nabyl právní moci dne 29. 9. 2009.

5. Po právní stránce soud prvního stupně věc posoudil tak, že žaloba nebyla podána důvodně. Posuzované řízení trvalo celkem devět a půl roku, z toho sedm let bylo přerušeno. Řízení bylo nepřiměřeně dlouhé. Bylo determinováno mj. opakovanými námitkami podjatosti ze strany žalovaného, které nebyly shledány důvodnými. Žalobce zcela jednoznačně do značné míry ovlivnil celkovou délku řízení, zejména tím, že nesouhlasil s jeho pokračováním a žádal, aby nadále zůstalo přerušeno. Navíc ve chvíli, kdy věc převzal nový soudce a navrhl delegaci vhodnou, žalobce s ní nesouhlasil. Této jediné námitce žalobce bylo vyhověno a k delegaci vhodné nedošlo. V rámci zjišťování intenzity nemajetkové újmy dospěl soud prvního stupně k závěru, že s ohledem na charakter řízení a osobu žalobce není na místě poskytnout žalobci finanční zadostiučinění. „Je zřejmé“, že žalobce v původním řízení se „bránil nařčením“ (nynějšího) žalobce a „bylo lze očekávat, že tato nařčení ... zcela jistě vyvolají předmětný ohlas a poškozený se bude bránit žalobou u soudu“. Postačující je proto konstatování porušení práva na vydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě, které již žalovaná učinila.

6. Odvolací soud doplnil dokazování a provedl důkaz spisem Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 19/2000 (vedeném ve vedlejší řízení). Zjistil, že na č. 1. 209 je úřední záznam ze dne 17. 2. 2003 sepsaný se žalovaným b) P. C., nynějším žalobcem, ve kterém požádal o doručování na adresu . Dalším úkonem Krajského soudu v Brně je pokyn soudce k vrácení přílohového spisu ze dne 25. 2. 2003, následuje usnesení ze dne 26. 10. 2007, v němž soud vyzval žalobce, aby odstranili vadu návrhu na změnu žaloby.

7. Odvolací soud věc po právní stránce posoudil následovně. Ve vedlejší řízení, vedeném pod sp. zn. 24 C 19/2000, byl spis od února 2003 do října 2007 bez pohybu, soud byl tedy čtyři a půl roku nečinný z příčin na jeho straně a došlo k průtahy. Protože bylo průtahy postiženo vedlejší řízení, bylo jimi postiženo i řízení hlavní. Odvolací soud uvedl, že základ nároku žalobce je proto opodstatněný, a zabýval se jeho výší, tedy otázkou, jaké je přiměřené zadostiučinění.

8. Odvolací soud vycházel ze základní částky zadostiučinění 15 000 Kč za první dva roky řízení a za

každý další rok řízení. Získanou částku 127 833 Kč pak dále upravoval podle kritérií obsažených v § 31a odst. 3 OdpŠk. Snížil ji o 20 %, neboť řízení probíhalo na třech stupních soudní soustavy. Dále vzal v úvahu osobu žalobce a jeho chování v průběhu řízení. Uvedl, že žalobce vznášel nedůvodné námitky podjatosti soudců a zasílal do spisu četná rozvláčná mnohostránková podání, která se ne vždy týkala věci a která byla zaměřená spíše ad hominem, než ad rem. Žalobce se účastní velkého množství sporů vedených proti státu, rovněž je účastníkem různých řízení na ochranu osobnosti. Takové počínání zatěžující soudy pokládá odvolací soud za obstrukční a litigiózní (sudičské). Pokud jde o posuzované řízení, žalobce ve vyjádření k žalobě ze dne 20. 10. 2000, tedy v prvním procesním úkonu, který ve věci učinil, uvedl, že není pasivně věcně legitimován, protože nebyl vydavatelem tiskoviny, v níž byly žalované výroky uveřejněny. Podle odvolacího soudu si tak byl žalobce po celou dobu vědom toho, že řízení nemůže dopadnout v jeho neprospěch. Kvůli uvedeným okolnostem snížil odvolací soud základní částku zadostiučinění o dalších 50 %. Žalobci bylo proto přiznáno zadostiučinění ve výši 37 875 Kč.

II. Dovolání a vyjádření k němu

9. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním a uvedl, že rozsudek odvolacího soudu napadá „v celém rozsahu obou jeho výroků“. Podle žalobce závisí napadené rozhodnutí na vyřešení otázek hmotného práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, a které by měly být Nejvyšším soudem posouzeny v souladu s jeho ustálenou rozhodovací praxí. Jedná se zejména o otázky, zda lze zadostiučinění za nemateriální újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení snížit, případně jaké výše může takové snížení dosáhnout. Žalobce dále v dovolání na několika místech cituje stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod číslem 58/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“), a z obsahu dovolání je zřejmé, že právě od řešení v něm přijatých se měl odvolací soud podle názoru žalobce odchýlit. V dovolání žalobce uplatnil následující dovolací důvody.

10. Podle žalobce nebyly v posuzovaném případě dány podmínky pro snížení základní částky zadostiučinění o 70 %. V obecné rovině by mělo být dostačující snížení či zvýšení základní částky nepřesahující 50 %.

11. Žalobce nebyl ve sporu pasivně věcně legitimován, což namítal už ve svém prvním podání v původním řízení. V tom mu dal „bez provedení dokazování“ „částečně za pravdu“ i Vrchní soud v Olomouci, který konstatoval, že „i v případě pokračování v řízení by žalovaný nejspíše nebyl pasivně legitimován“. Soud se měl podle žalobce zabývat způsobilostí žalobce být účastníkem řízení a nejpozději po podání námítky ze strany žalobce měl řízení zastavit. K přerušování posuzovaného řízení tak vůbec nemuselo dojít.

12. Doba, po kterou se předmětným sporem zabývaly Vrchní soud v Olomouci a Nejvyšší soud, je zcela zanedbatelná. Není tedy ani možné uzavřít, že složitost případu je dána počtem stupňů soudní soustavy, na kterých byl případ rozhodován, a snížit proto zadostiučinění o 20 %.

13. Žalobce se v posuzovaném řízení v žádném případě nechoval obstrukčně. K výzvám se vyjadřoval ve stanovených lhůtách. Námitky podjatosti nelze považovat za obstrukci, žalobce jimi jen uplatňoval svoje zákonné právo.

14. Zcela liché je konstatování odvolacího soudu, podle kterého si byl žalobce po celou dobu vedení řízení vědom, že řízení nemůže skončit v jeho neprospěch, neboť si byl vědom, že není pasivně legitimovaný, což uvedl už ve svém prvním procesním úkonu v řízení. Žalobce mohl v průběhu posuzovaného řízení jen těžko predikovat, zda námitka, že není pasivně legitimován, bude soudem vyhodnocena jako důvodná.

15. Řízení mělo navíc pro žalobce zvýšený význam, neboť jeho předmětem bylo právo na ochranu osobnosti.

16. Zcela nepřiléhavý je argument soudu prvního stupně, podle kterého postačuje konstatování porušení práva. Ke konstatování porušení práva je podle Stanoviska na místě přistupovat jen ve zcela výjimečných situacích.

17. Je pravdou, že proti žalobci bylo obdobných sporů na ochranu osobnosti zahájeno více. Tato skutečnost však není důvodem, aby mu bylo sníženo zadostiučinění, nebo aby mu nebyla přiznána náhrada nákladů řízení.

18. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Formální náležitosti dovolání

19. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

20. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. (srov. odst. 9). Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

IV. Přípustnost dovolání

21. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

22. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

23. Částí napadeného rozsudku, kterou byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 37 875 Kč, nebyla žalobci způsobena žádná újma. Žalobce nemůže mít objektivně vzato žádný zájem na tom, aby byla měnicí část napadeného rozsudku zrušena nebo změněna. K podání dovolání proti této části napadeného rozsudku proto není subjektivně legitimován a Nejvyšší soud jeho dovolání v uvedené části odmítl (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. 31 Cdo 2675/99).

24. Obecný nesouhlas žalobce s výší procentuálního snížení základní částky zadostiučinění (odst. 10), nemůže přípustnost dovolání založit. Nejvyšší soud opakovaně konstatuje, že stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Přípustnost dovolání nemůže založit pouhý nesouhlas s výší přisouzeného zadostiučinění, neboť ta se odvíjí od okolností každého konkrétního případu a nemůže sama o sobě představovat otázku hmotného práva ve smyslu § 237 o. s. ř. Dovolací soud při přezkumu výše zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a odst. 3 OdpŠk, přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená, což v případě

žalobce není. Jinými slovy, dovolací soud posuzuje v rámci dovolacího řízení, jakožto řízení o mimořádném opravném prostředku, jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění (tedy např. to, zdali byly splněny podmínky pro snížení přiměřeného zadostiučinění z důvodu obstrukčního chování účastníka, nikoliv již to, zda v důsledku aplikace tohoto kritéria měly soudy přiměřené zadostiučinění snížit o 10 %, o 20 % nebo o 30 % - srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4462/2009).

25. Uvádí-li dovolatel, že má být v obecné rovině dostačující snížení či zvýšení základní částky zadostiučinění o 50 %, je třeba připomenout část VI Stanoviska. Z té je zřejmé, že se zvýšení či snížení o 50 % nevztahuje k poměru základní výše zadostiučinění [před zohledněním kritérií uvedených v § 31a odst. 3 písm. b) až e) OdpŠk] vůči výsledné výši zadostiučinění po zohlednění všech kritérií, ale že se vztahuje ke každému z těchto kritérií zvlášť (jednotlivě). Lze si proto představit i situace, kdy při zachování požadavku na jeho přiměřenost bude zadostiučinění přiznané v penězích nižší o více než 50 % oproti výchozí částce (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3995/2011). Snížení základní částky zadostiučinění celkem o 70 % tedy bez dalšího není se Stanoviskem v rozporu.

26. Žalobce dále v dovolání uvádí, že už od počátku posuzovaného řízení namítal nedostatek své pasivní věcné legitimace, že nebyl způsobilý být účastníkem řízení a že Krajský soud v Brně měl řízení z uvedených důvodů zastavit nejpozději po podání námítky žalobce (odst. 11). Uvedená námítka nemůže přípustnost dovolání založit, neboť žalobce jí vlastně namítá, jak měl podle něj soud v posuzovaném řízení rozhodnout a kdy. Tyto otázky však soudy v kompenzačním řízení neposuzují, zabývají se jen tím, zda byla věc projednána v přiměřené době vzhledem k okolnostem případu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 30 Cdo 443/2013, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1355/2012).

27. Přípustnost dovolání nemůže založit ani námítka žalobce, že odvolací soud neměl brát v úvahu skutečnost, že soudy rozhodovaly na více stupních soudní soustavy, neboť doba řízení před Vrchním soudem v Olomouci a před Ústavním soudem byla podle žalobce zanedbatelná (odst. 12). Zohlednění počtu stupňů soudní soustavy, na kterých byla věc rozhodována, je v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu (srov. Stanovisko, část IV, bod a/, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1020/2015), a to bez ohledu na to, jak dlouho řízení probíhala před kterým soudem.

28. Dovolání není přípustné ani pro řešení otázky, zda je v posuzovaném případě dostačujícím zadostiučiněním konstatování porušení práva (odst. 16), neboť na jejím posouzení odvolací soud napadené rozhodnutí nezaložil (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Konstatování porušení práva shledal přiměřeným soud prvního stupně, odvolací soud žalobci přiznal zadostiučinění v penězích.

29. Přípustnost dovolání nemůže založit ani otázka, zda lze poškozenému klást k tíži, že se účastní velkého počtu soudních sporů, a snížit mu z toho důvodu přiznané zadostiučinění, nebo mu z toho důvodu nepřiznat náhradu nákladů řízení (odst. 17). Odvolací soud se neodchýlil od ustálené judikatury soudu dovolacího, pokud vzal při stanovení výše zadostiučinění v úvahu skutečnost, že poškozený se účastní velkého množství soudních sporů vedených proti státu a rovněž sporů na ochranu osobnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1661/2013). Nepřiznání náhrady nákladů řízení odvolací soud účastenstvím žalobce v četných soudních sporech neodůvodnil, v této části se tak námítka žalobce mýjí s právním posouzením věci odvolacím soudem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod číslem 27/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

30. Přípustnost dovolání však zakládá otázka, zda lze námitky podjatosti podané žalobcem posoudit jako obstrukční chování a zda lze žalobci přičítat k tíži jejich podání a skutečnost, že „zasílal do spisu četná, rozvláčná, mnohostránková, ne vždy věci se týkající podání, zaměřená spíše ad hominem, než ad rem“ (odst. 13). Uvedenou otázku odvolací soud posoudil v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu.

31. Dovolání je přípustné rovněž pro řešení otázky, zda lze ze skutečnosti, že žalobce od začátku řízení namítal, že není pasivně věcně legitimován, dovozovat, že žalobce nebyl ve stavu nejistoty ohledně výsledku sporu, neboť si byl vědom toho, že ve sporu nemůže být neúspěšný (odst. 14). Uvedená otázka nebyla v daných souvislostech dosud dovolacím soudem řešena.

32. Dovolání je dále přípustné pro řešení otázky, zda mělo řízení pro žalobce zvýšený význam, jestliže byl žalovaným ve sporu na ochranu osobnosti (odst. 15). Ani tato otázka nebyla dosud v judikatuře dovolacího soudu v daných souvislostech vyřešena.

V. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

33. Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou, zda lze žalobci přičítat k tíži v rámci hodnocení kritéria jednání poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk], že vznesl dvakrát námitku podjatosti (první byla shledána nedůvodnou a o druhé nebylo rozhodováno) a že podle odvolacího soudu „zasílal do spisu četná, rozvláčná, mnohostránková, ne vždy věci se týkající podání, zaměřená spíše ad hominem, než ad rem“ (odst. 13).

34. Podle části IV bodu b) Stanoviska může poškozený jako účastník řízení přispět k nárůstu délky řízení svou nečinností (např. nereagováním na výzvy soudu) nebo naopak svou aktivitou ryze obstrukčního charakteru (např. opakované činění nejasných podání, navrhování provedení mnoha důkazů, četné změny žalobních návrhů atd.), a to jak úmyslným, tak i nedbalostním jednáním. Skutečnost, že účastník využívá svých procesních práv daných mu vnitrostátním právním řádem (podávání opravných prostředků, námitek atd.), však nemůže jít k jeho tíži z hlediska prodloužení délky řízení (srov. Stanovisko, část IV, bod b, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4761/2009, a věc Patta proti České republice, stížnost č. 12605/02, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 4. 2006, odst. 69). Na druhou stranu prodloužení délky řízení v důsledku nutnosti reagovat na návrhy, opravné prostředky nebo námitky účastníků nelze přičítat k tíži ani státu (srov. Stanovisko, část IV, bod b).

35. Obdobně v rozsudku ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2933/2009, Nejvyšší soud uvedl, že v případě, kdy poškozený přiměřeně využívá svých práv, může sice přispět určitou měrou k prodloužení řízení, nelze mu to však klást k tíži.

36. V citovaném rozsudku sp. zn. 30 Cdo 2933/2009 se Nejvyšší soud zabýval rovněž podáváním námitek podjatosti ze strany poškozených. Jednalo se o případ, kdy žalobkyně, poškozené nepřiměřenou délkou řízení, v průběhu řízení opakovaně podávaly námitky podjatosti rozhodujících soudců obou stupňů. Jedna námitka žalobkyně byla shledána důvodnou, další důvodné nebyly. Nejvyšší soud věc zhodnotil tak, že odvolací soud rozhodl správně, pokud z důvodu uvedeného v § 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk, tedy pro chování poškozených, výši přiměřeného zadostiučinění nesnížil, a nepřičetl tedy podávání námitek žalobkyním k tíži. Námitky podjatosti podávané žalobkyněmi totiž nebyly ryze obstrukčního charakteru.

37. Jak vyplývá z výše uvedeného, procesní aktivitu je možné účastníku řízení přičítat k tíži pouze ve zcela výjimečných případech, kdy ji již nelze považovat za využívání procesních práv účastníka, ale za jejich zneužívání a za obstrukční jednání.

38. Ze skutkových zjištění v nyní posuzované věci přitom nevyplývá, že by se jednalo o takový případ, když žalobce podle skutkových zjištění podal v posuzovaném řízení dvě námitky podjatosti. Odvolací soud neuvedl, která konkrétní podání žalobce považuje za rozvláčná a netýkající se věci, a neodůvodnil rádně, proč je jejich podávání žalobcem nutno považovat za obstrukční jednání, jež vedlo k prodloužení řízení. Posouzení otázky jednání poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk] odvolacím soudem je proto v rozporu s výše citovanou judikaturou a tedy nesprávné a dovolání je důvodné.

39. K uvedenému je však třeba dodat, že zvýšená procesní aktivita účastníků řízení se zpravidla projeví jeho vyšší složitostí. Ta představuje objektivní okolnost nejdoucí k tíži účastníků řízení ani státu, kterou lze zohlednit v rámci kritéria § 31a odst. 3 písm. b) OdpŠk.

40. Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou žalobce, a to zda ze skutečnosti, že žalobce od začátku posuzovaného řízení namítal, že není pasivně věcně legitimován, lze vyvozovat, že žalobce si byl po celou dobu řízení vědom toho, že ve sporu nemůže být neúspěšný (odst. 14).

41. V judikatuře Nejvyššího soudu byl přijat závěr, že při posuzování délky řízení a formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění pro poškozeného je možno přihlídnout k tomu, že poškozený podal zjevně (na první pohled) bezdůvodnou žalobu. Tak je tomu např. pokud žalobce uplatnil nárok, o němž již v době podání žaloby věděl, že je promlčený (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3370/2011, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3172/2012). Je totiž zřejmé, že žalobce, který takovou zřejmě bezúspěšnou žalobu podal, nemohl být po dobu řízení ve stavu nejistoty ohledně toho, jak řízení dopadne.

42. Uvedený závěr však nelze aplikovat extenzivně. Uplatní se jen ojediněle, neboť soudní řízení, ve kterých si museli být účastníci (a zejména žalovaní) od počátku jisti, jak bude rozhodnuto, nejsou a nemohou být pravidlem (kdyby tomu tak bylo, nemuselo by většinou ke sporu ani dojít). Extenzivním výkladem by se ad absurdum dalo dospět až k závěru, že výsledek řízení o jakékoliv otázce musel být účastníkům předem zřejmý, neboť znali právní úpravu, a že tedy nejistota účastníků ohledně výsledku sporu není dána nikdy. Takové řešení by však nebylo v souladu s účelem právní úpravy poskytování zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřeně dlouhým řízením a ani s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a Nejvyššího soudu. Závěr o tom, že účastník řízení nepociťoval nejistotu ohledně výsledku řízení, neboť mu bylo „na první pohled“ zřejmé, jaký tento výsledek bude, musí být z povahy věci spíše výjimečný.

43. V nyní posuzovaném případě odvolací soud uvedl, že žalobce nebyl jako žalovaný v původním řízení pasivně věcně legitimován, o čemž po celou dobu řízení věděl. Není však jasné, z čeho odvolací soud tyto svoje závěry dovodil. Původní řízení skončilo zastavením po zpětvzetí žaloby, otázka pasivní věcné legitimace žalobce (jako tehdejšího žalovaného) v něm tedy nebyla s konečnou platností vyřešena. Z námitky žalobce o absenci pasivní věcné legitimace rovněž nelze vycházet, neboť jednak jde o běžnou formu obrany žalovaného v řízení, kterou může žalovaný uplatnit, i pokud o její oprávněnosti není přesvědčen, jednak i pokud byl žalobce přesvědčen, že není pasivně věcně legitimován, nemohl si být jistý, že soudy jeho procesní obraně vyhoví. Právní posouzení dané otázky odvolacím soudem je tedy nesprávné a dovolání je důvodné.

44. Dovolací soud se dále zabýval otázkou, zda mělo řízení pro žalobce zvýšený význam, jestliže byl žalovaným ve sporu na ochranu osobnosti (odst. 15).

45. Nejvyšší soud v části IV pod písmenem d) Stanoviska ve vztahu k hodnocení kritéria významu předmětu řízení pro poškozeného uvedl, že určitým zobecňujícím postupem je možné kvalifikovat jednotlivé skupiny (druhy) případů, jimž je třeba věnovat zvláštní pozornost. Jsou to typicky trestní

řízení (zejména je-li omezena osobní svoboda účastníka), dále řízení, jejichž předmětem je právo na ochranu osobnosti, rodinněprávní vztahy (zde zejména řízení ve věcech péče o nezletilé a věci výživného), řízení ve věcech osobního stavu, pracovně právní spory či řízení o poskytnutí různých plnění ze strany státu (sociální dávky, dávky důchodového pojištění, dávky zdravotního pojištění, podpora v nezaměstnanosti atd.). Nejvyšší soud zároveň uvedl, že se jedná o hledisko obecné, typové, k němuž není třeba vést dokazování, neboť plyne ze samotné podstaty zkoumaných řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1964/2012).

46. Mezi řízení, která mají pro účastníka obvykle vyšší význam, tedy Nejvyšší soud řadí i řízení na ochranu osobnosti. Je tomu tak proto, že v těchto řízeních se rozhoduje o (tvrzeném) zásahu do práv chránících lidskou osobnost a zásahy do uvedených práv jsou obecně vnímány velmi citlivě. Pokud však poškozený v řízení o ochraně osobnosti vystupoval jako žalovaný, nelze bez dalšího předpokládat, že pro něj řízení mělo zvýšený význam, neboť v řízení nešlo o zásah do jeho práv. Při posuzování práva na přiměřené zadostiučinění se tedy zvýšený význam pro účastníka presumuje pouze v případě, že poškozený nepřiměřeně dlouhou délkou řízení vystupoval v řízení o ochraně osobnosti jako žalobce, nikoliv v případě, kdy vystupoval v procesním postavení žalovaného – tehdy soud vychází z toho, že řízení mělo pro účastníka význam standardní (neprokáže-li se něco jiného).

47. Dovolání proto pro řešení otázky významu předmětu řízení pro žalobce není důvodné. Odvolací soud nepochybil, když výši přiměřeného zadostiučinění nezvýšil z důvodu většího významu předmětu řízení pro žalovaného, neboť ten nebyl v řízení prokázán.

VI. Závěr

48. Nejvyšší soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil v rozsahu potvrzení rozsudku soudu prvního stupně. Protože se důvody pro zrušení rozsudku odvolacího soudu vztahují i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud podle ustanovení § 243e odst. 2 o. s. ř. ve stejném rozsahu i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)